

Zápis z 9. zasedání Rady pro koordinaci Polytematického strukturovaného hesláře (PSH) ze dne 10.12. 2008

Přítomni:

Ing. Martin Svoboda (ředitel STK, předseda Rady), PhDr. Milada Příšková (STK), PhDr. Radka Římanová (STK), Bc. Kateřina Kamrádková (STK), Kristýna Kožuchová (STK), PhDr. Marta Machytková (ČVUT), Ing. Miloslav Nič, PhD. (VŠCHT), Mgr. Marie Balíková (NK ČR)

Hosté:

Ing. Naděžda Andrejčíková, Jindřich Mynarz, Ivana Šlapáková (AV ČR)

Omluveni:

PhDr. Anna Stöcklová (ÚISK FF UK), PhDr. Josef Schwarz

Zasedání Rady pro koordinaci Polytematického strukturovaného hesláře (PSH) zahájil Ing. Martin Svoboda, ředitel STK. PhDr. Radka Římanová požádala přítomné, aby se s ohledem na výraznou personální obměnu jak v Radě pro koordinaci PSH, tak v Oddělení speciálních služeb a PSH, představili. Od října roku 2008 působí v tomto oddělení Kateřina Kamrádková a Kristýna Kožuchová. Na zasedání byly prezentovány výsledky činnosti oddělení od minulého zasedání Rady pro koordinaci Polytematického strukturovaného hesláře (PSH) a byl přednesen plán činnosti na rok 2009.

Kateřina Kamrádková nejprve přednesla zprávu o činnosti Oddělení speciálních služeb a PSH od minulého zasedání Rady, které se konalo v roce 2006, do října 2008.

- Prioritou číslo jedna bylo převedení PSH z textového formátu do podoby autoritní databáze (ve formátu MARC21/Autority) se zajištěním možnosti editace záznamu v knihovním software Aleph.
- Druhou prioritou bylo vystavení autoritní databáze PSH v rámci online knihovního katalogu Státní technické knihovny dostupného na webu STK.
→ Obě priority byly v průběhu roku 2007 splněny.
- Mezi další úkoly patřil export hesel ve formátu MARC21, jinou zamýšlenou aktivitou byla publikace aktualit o PSH na WWW stránkách STK.
→ Realizováno v listopadu 2008.

Dále přiblížila současný stav Polytematického strukturovaného hesláře (PSH) a vyjádřila se k právě probíhajícím činnostem oddělení, mezi něž mimo jiné patří níže uvedené aktivity.

- Znovu byli osloveni čeští i slovenští tvůrci automatizovaných knihovních systémů s cílem zjistit možnost implementace PSH do jejich produktů.
- Opět bylo zahájeno zjišťování možností zpřístupnění PSH přes protokol Z39.50.
- V souvislosti s cílem rozšířit využívání PSH ve více knihovnách a informačních institucích, jsou shromažďovány kontakty potenciálních uživatelů z řad knihoven a informačních institucí v ČR a SR.

Kristýna Kožuchová seznámila přítomné s propagací PSH a informovala je o zřízení elektronické konference (pshkonference@stk.cz), která je určena uživatelům Polytematického strukturovaného hesláře. Rada pak měla možnost shlédnout novou úpravu webových stránek o PSH, včetně nových propagačních materiálů o PSH a nového loga PSH.

Rada pro koordinaci PSH souhlasí s následujícím plánem činnosti Oddělení speciálních služeb a PSH na rok 2009:

- rozšířit využívání PSH ve více knihovnách a informačních institucích
- zlepšit povědomí o PSH nejen u knihovníků, ale i u běžných uživatelů knihoven
- umístit logo PSH na WWW stránky knihoven užívajících PSH
- zařadit PSH do výuky selekčních jazyků na knihovnických školách
- vytvořit novou verzi PSH, revizí stávající verze PSH 2.1 (zejména obsahová revize anglické části hesláře a revize novosti termínů PSH)
- zajistit možnost grafického zobrazení stromové struktury PSH
- nadále spolupracovat s Národní knihovnou ČR.

Na závěr byla Rada pro koordinaci PSH seznámena se změnami organizačního začlenění Referátu PSH v Národní technické knihovně: v souvislosti s transformací Státní technické knihovny na Národní technickou knihovnu na jaře příštího roku Oddělení speciálních služeb a PSH zanikne a k 1. březnu 2009 bude vytvořen Referát PSH, organizačně začleněný tentokrát do Oddělení projektů a inovací, který v NTK povede PhDr. Radka Římanová.

Po prezentaci proběhla diskuse. Poté byli vyzváni členové Rady pro koordinaci PSH, aby vystoupili se svými příspěvky, které byly v průběhu zasedání komentovány ostatními členy Rady pro koordinaci PSH.

Jako první vystoupila Mgr. Marie Balíková, která hovořila o problematice použití podpole x v poli 650 MARC21 v PSH. Této problematice se stále věnuje, zatím však nenašla žádné jiné optimální řešení pro umístění dvouznakové zkratky PSH. Uvedla, že tuto zkratku nelze uvést do podpole 9, protože toto podpole má už jinou funkci, kterou stanovila NK ČR. Za součást deskriptoru považuje kvalifikátor, se kterým souvisí problematický závorkový výklad. Plánuje dořešit otázku umístění dvouznakové zkratky. Dále uvedla, že NK ČR se momentálně zabývá jinými činnostmi, až dojde k jejich ukončení, což Mgr. Balíková vidí na polovinu příštího roku, začne se NK ČR zabývat více národními věcnými autoritami a s tím spojené spolupráci v oblasti propojování národních věcných autorit s hesly PSH, kde, jak poznamenala, se můžeme na jisté úrovni setkat.

Ing. Naděžda Andrejčíková navrhla vyjadřovat příslušnost hesla v rámci systematiky, tematiku v autoritách přesunout jinam než do podpole x v poli 650 MARC21. Byly zmíněny principy ontologií.

Ing. Svoboda poznamenal, že dvouznaková zkratka byla zavedena po zavržení principu unikátnosti hesla a je nezbytná pro odlišení identických hesel v různých oblastech protože PSH musí být systematický.

PhDr. Milada Píšková pohovořila o historii, současnosti a problematice PSH v STK. V minulosti, tedy v začátcích PSH, se hesla vytvářela současně s jejich používáním, což bylo děláno bez vazby na dokumenty. Podle PhDr. Píškové se od té doby PSH zkvalitnil. Termíny, které jsou příliš specifické nebo nové a v PSH nejsou tudíž obsažené, zapisují kolegyně z věcného zpracování do pole volně tvořených termínů. Ing. Svoboda navrhl, ať tyto termíny

rozliší na nové a zpřesňující. Tyto termíny pak budou využity při revizi stávající verze PSH 2.1.

PhDr. Marta Machytková z ČVUT upozornila na problém starých termínů v PSH. Ten by měl být vyřešen uvolněním nové verze PSH plánovaným na příští rok.

Ing. Miloslav Nič, PhD. navrhl zjistit možnosti, jak by mohla společnost Google nebo Seznam PSH využít. Navrhuje PSH uvolnit v rámci licence creative commons. Hlavní problém hesláře vidí v tom, že uživatel „neknihovník“ neví, proč má PSH používat. S tím souhlasí i Ing. Svoboda, který zdůrazňuje, že uživateli by mělo být jasné, jak konkrétně PSH použít.

Ivana Šlapáková z Knihovny Akademie věd ČR mluvila o užití PSH ve VPK. Kromě něj používají ještě MDT, Konspekt, hesla NK ČR. PSH chtějí využívat, ale ve VPK je pro ně málo podrobný (je zde pouze výběr hesel).

PhDr. Radka Římanová ve svém příspěvku hovořila o využití PSH při automatické retrospektivní indexaci LCCS.

V roce 2009 by bylo možné do plánů činnosti zařadit ještě tyto úkoly, které vyplynuly z diskuze:

- uložení znaků MDT do záznamů PSH
- zvážit uvolnění databáze PSH pro volné užití, možnost využití licence creative commons
- vytvoření grafického rozhraní pro práci s PSH (konceptuální mapa?), možnost využití open source nástroje
- vytvořit v katalogizaci (bibliografická báze) STK a ČVUT standardizované pole pro návrhy na heslo PSH
- zvážit možnost implementace dat PSH do struktury XML ve standardu SKOS viz <http://www.w3.org/2004/02/skos/>
- propagaci směřovat s cílem nabídnout indexační nástroj v češtině pro osoby publikující na webu.

Závěry:

Rada pro koordinaci PSH souhlasí s plánem činnosti Oddělení speciálních služeb a PSH na rok 2009 a doporučuje zohlednit své návrhy na rozvoj PSH.

Četl: Ing. Martin Svoboda